

Børn med synshandicap i daginstitution

REGION SJÆLLAND
SYNSCENTER REFSNÆS

- vi er til for dig

Indboldsfortegnelse

Børn med synshandicap i daginstitution	side 3
Faste pladser	side 4
Små praktiske opgaver i hverdagen	side 4
At lære sig små ruter	side 5
Når barnet leger med legetøj	side 6
Ved grovmotoriske lege	side 7
Når barnet leger finmotoriske lege	side 8
Når barnet hører historie eller synger	side 9
Genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen	side 10

Udarbejdet af:

Lis Ourø Hansen
Synskonsulent/talepædagog
Synscenter Refsnæs 2008

Synscenter Refsnæs
trykkeri
Ordre nr. 4043

REGION SJÆLLAND
SYNSCENTER REFSNÆS

- vi er til for dig

Kystvejen 112
4400 Kalundborg
Tlf. 59 57 01 00

Børn med synshandicap i daginstitution

Med fokus på hverdagen

Nedenstående er en beskrivelse af ting, der er vigtige, når man har et barn med synshandicap i en daginstitution. Det er med vilje meget detaljeret, fordi det er hverdagsting, vi voksne ofte lynhurtigt gør for børnene uden at tænke over det. De seende børn ser hvad de voksne gør, og lærer af dette.

Barnet med nedsat syn ser ikke detaljer, årsager og sammenhænge, men opfatter dele /brudstykker af situationen, hvis de har syn til det.

Det er vigtigt at barnet med synshandicap, afhængigt af deres alder og udviklingstrin, tager del i de helt konkrete handlinger i forhold til sig selv.

Det er vigtigt, at det synshandicappede barn både gør noget for sig selv og for andre.

Gode rutiner - kendte rækkefølger

- Ved ankomst: at hjælpe til med eller selv hænge jakken på knagen, sætte sko på plads, finde sut sko, sætte madkassen i køleskabet.
- Ved morgensamling: at have navnerunde, synge en sang, fortælle hvem der laver hvad i løbet af dagen, have dagens sanseoplevelse, se/opleve/sanse en ny ting hver dag.
- Ved toiletbesøg: at undersøge toilettet, tage toilet papir, trykke på knappen og skylde ud, åbne for vandet og så videre.
- Ved frokost: at hente kopper, mælk, køkkenrulle i køkkenet m.m.
- Ved middagssøvnen: at hente sit sovedyr og hjælpe til, eller selv tage madras og dyne frem.

Faste pladser

- At legetøjet står på bestemte pladser
- At legetøjskasser er mærket med symbolske ting og/eller punktskrift, så barnet ved, hvad der er og skal være i de forskellige kasser
- At møblerne har faste pladser.

Der kan selvfølgelig flyttes rundt, vel vidende at det så kræver ekstra energi, for det synshandicappede barn at finde rundt.

- At der er kendemærker i garderoben, på døre og andet, gør det nemmere for det synshandicappede barn, at lære institutionen at kende og finde rundt på egen hånd.

Små praktiske opgaver i hverdagen

- At tage hagesmækken af og tørre sig om munden
- At rive køkkenrulle af
- At tage hue af og på
- At tage hjemmesko af og på
- At lyne sin jakke op og ned, eventuelt have hjælp til at sætte lynlåsen sammen
- At hente/finde sin madkasse i køleskabet eller et andet sted
- At smide affald i skraldespanden
- At rydde op, putte/smide legetøjet op i legetøjskasser

Hvilke små opgaver det forventes at barnet udfører dagligt, er selvfølgelig afhængigt af barnets alder og udvikling. Her tænkes på opgaver som barnet delvist eller selv udfører, og opgaver som giver barnet succes og selvværd.

At lære sig små ruter

- *På stuen hvor det synshandicappede barn mest opholder sig:*
- At kunne finde hen til madrassen, dukkekrogen, legetøjsreolerne hvor for eksempel spilledåserne, boldene eller billedbøgerne står, og finde bordet hvor der spises mad og så videre.
- *Til køkkenet:*
At kunne finde hen til køleskabet, sætte madkassen på plads og sige ”godmorgen” til Vera.
- *På legepladsen:*
At kunne finde området hvor gyngerne er, sandkassen, og den lille rutsjebane m.m.

De gode rutiner og rækkefølger, faste pladser og små opgaver og evnen til selv at kunne gå små ruter, giver barnet med synshandicap mulighed for at tilegne sig praktiske færdigheder, at kunne vælge, sige til og fra, og der igennem mulighed for at udvikle sin selvstændighed og personlighed

En JEG kan og JEG vil person.

Tænk følgende ind i forhold til barnet med synshandicap

Når barnet leger med legetøj

(Se endvidere pjecen om "Leg og børn med synshandicap" af Lis Ourø Hansen)

Som pædagog i en daginstitution vil følgende sikkert være genkendeligt, da det er lege og aktiviteter, der i stor udstrækning vil foregå i såvel dagplejen, vuggestuen eller børnehaven. Set i lyset af at der er et synshandicappet barn i institutionen, er det af stor vigtighed, at de nævnte elementer og gerne flere, indgår i såvel hverdagen som ugens løb, da barnet med synshandicap har brug for et indholdsrigt og udviklende institutionsmiljø.

Dette fordi barnet ikke i samme udstrækning som det seende barn, har mulighed for at imitere, efterligne og opsøge de aktiviteter, der er udviklende for barnet.

Det synshandicappede barn vil ofte have brug for, at en voksen viser, hvordan legetøjet anvendes. Barnet vil have brug for gentagelser og selv at have handlet, bygget, sat sammen, åbnet/lukket, taget af/på, og så videre, før det vil være i stand til at bruge legetøjet selv.

Vær i denne sammenhæng opmærksom på:

- Om der er legetøj, det synshandicappede barn ikke kender til.
- At barnet ved hvor legetøjet står / befinder sig.
- At barnet kender til og er vidende om hvordan legetøjet føles, hvordan ser det ud, om legetøjet har en lyd, om det er godt at sutte på og så videre.
- At barnet ved hvad legetøjet kan bruges til.
- Om det er legetøj den voksne skal vise barnet, hvordan man bruger, før barnet selv vil kunne anvende det "nye" legetøj efter hensigten.
- Om barnet efter at have fået kendskab til legetøjet, vil kunne benytte det sammen med andre børn.

Ved grov - motoriske lege

De grovmotoriske aktiviteter og lege giver barnet mulighed for, at lære noget om sin egen krops funktioner og formåen og styrker barnets kropsbevidsthed. Det er lege og aktiviteter hvor barnets balance og muskel/led sans bruges og udfordres, eksempelvis:

- I Puderummet eller på stuen, hvor der kræves over/under, op/ned og igennem, til højre eller venstre med mere.
- Ved at løbe, hoppe, kravle, rulle m.m.
- Ved at kravle op i en ribbe og hoppe ned på en tyk madras.
- Ved at bygge med puder/skumklodser eller pakker med bleer.
- Ved at løfte på tunge ting for eksempel spande med sand, sten, 1 eller 2 liter mælk eller telefon bøger.
- Ved at gynge ude som indendørs. Gyngen placeres tæt på gulvet, så barnet selv kan sætte i gang og stoppe.
- Ved at køre med gå - vogn, på scooter, cykler og lignende.
- Ved at bokse på boksebold.
- Ved at trille og kaste med bolde, vælte kegler med bolde.
- Ved at kaste bolde i store kasser eller spande.

Når barnet leger finmotoriske lege

De finmotoriske aktiviteter og lege giver barnet mulighed for, at tilegne sig viden om forskellige taktile kvaliteter. Foruden at bruge sin følesans (taktile sans), udvikler barnet sin hånd – hånd koordination og øje - hånd koordination, (hvis der er syn til dette.)

Finmotoriske lege og aktiviteter kan eksempelvis være:

- At få forskellige taktile oplevelser med dej, modellervoks, vand/sand, papir/lim, fingermaling med sand/ris/små perler, rive i forskellige papirtyper og kvaliteter med mere.
- At skelne forskellige og ens former (rund, firkantet, trekantet, oval) og størrelser (stor – mellem lille, lang - kort, høj – lav) fra hinanden m.m.
- At tegne, klippe, klistre.
- At sætte perler på tyk snor eller piberensere.
- At lege med vand, hvor der hældes fra en beholder til en anden, eksperimentere med tung/let og noget der kan flyde/ ikke kan flyde m.m.
- At lege med dukker, tøj af og på, vaske dukken, vaske dukkens hår med mere.
- At klæde sig ud hvor der er tøj der kan knappes, lynes og bindes med mere.
- At lave ”legehus” ud af store papkasser, samt male/dekorere papkassen, udkære/klippe dør og vinduer med mere.
- At bygge togbane, kuglebane, Lego m.m.

(se endvidere pjese om ”Lege og aktiviteter – der styrker blinde småbørns fingerkræfter” af Lene Kreuter).

Når barnet hører historie eller synger

Historier og sange kan konkretiseres med genstande eller symboler, som gør det mere interessant for det synshandicappede barn, da der så er noget taktilt barnet kan forholde sig til, ud over det ørene hører og det nedsatte syn ser. En sidegevinst er, at de seende børn også synes vældig godt om ting og symboler. Dette kan eksempelvis gøres ved:

- At lade børnene være med til at bestemme, hvilke symboler og genstande der skal bruges til at illustrere sange og historier.
- At lave sangposer og historiekufferter, så genstande/symboler til de udvalgte sange og historier, er nemme at holde styr på.

(se endvidere pjecen "Hørte jeg nogen sige noget om leg?" v/ Mariane Larsen og pjecen "At læse sammen med børn" af Marianne Minke).

Når barnet er på udflugt

I forhold til barnets alder og udvikling vælges og tilrettelægges udflugter, hvor det synshandicappede barn får mulighed for at sanse, opleve, lære og forstå verden omkring sig.

Børn med synshandicap kan, efter min mening, kun få for få helt konkrete oplevelser og alt for mange ord og snak om noget, der ikke er tilstede.

- Jo flere ting og steder det synshandicappede barn kommer tæt på og få oplevet dets bedre.
- Følgende kan tænkes ind når I tager på udflugt:
- Tag gerne det samme sted hen flere gange i træk, da barnet så har mulighed for at få flere og nuancerede oplevelser af stedet, aktiviteten, genstande og personer m.m.

Genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen

- Tag gerne noget med hjem, hvis det er muligt.
- Lav udflugtskasser/poser, hvor I samler ting, lyde og andet fra jeres ture.
- Medbring rygsække, kamera og båndoptager.
- Lav historier om jeres udflugter, i skrift, foto og med de konkrete ting I har hjembragt.

Er med til at skabe en tryk hverdag for det synshandicappede barn, hvilket blandt andet opnås via de nævnte rutiner, faste pladser, de daglige praktiske opgaver og kendskab til de lege og aktivitets mulighederne der er i institutionen.

Men samtidig skal I også være opmærksom på, at dele oplevelser med og bekræfte det synshandicappede barn i det der foregår.

Dette gør I ved at henlede barnets opmærksomhed på og eksempelvis snakke om:

- Hvem er det der kommer / snakker nu?
- Hvad er det der lugter af?
- Hvor er det vi før har hørt den lyd eller mødt den lugt?
- Hvorfor græder Tobias?
- Hvad skal vi hente i køkkenet, inden vi skal spise frokost?
- Hvilken bold vil du helst kaste/trille med den bløde, den tunge eller den hårde?

At stille spørgsmål og sætte ord på barnets og jeres egne oplevelser, medfører ligeledes at det synshandicappede barn bliver vidende om, at I også hører at der er en der græder, lugter de nybagte boller og kan

mærker at der er forskel på boldene.
Samtidig er sproget med til at etablere og
opnå en fælles opmærksomhed barnet og
den voksen imellem. Hvilket også gerne
skal udvikle sig til at barnet oplever og
opnår fælles opmærksomhed med andre
børn.

God arbejdslyst!

Lis Ourø Hansen.

Synskonsulent/talepædagog. Synscenter
Refsnæs. 2008

REGION SJÆLLAND
SYNSCENTER REFSNÆS

- vi er til for dig

Kystvejen 112, 4400 Kalundborg
Telefon 59570100, Fax. 59570101, www.synref.dk